

Fonetisk transskription: *þorguðr* (*þorgotr?*) *ræisti stæin þenna æftir Ingjald, bróður sinn.*

Öfversättning: »Torgunn (eller Torgot?) reste denna sten efter Ingjald, sin broder.»

Qvinnonamnet *Torgunn* har varit brukligt öfver hela Norden (*Aarbøger for Nord. Oldk. og Hist.* 1875, s. 200). Det skrives i nom. *þorkuþr* L. 726, Dybeck fol. I, 103; *þurkun* L. 816, *þorkun* L. 1105 (*þorgunn*).

18. Säby, Segerstads socken.

Pl. XI.

Literatur: L. 1311. — B. 1061.¹ — Rhezelius, *Monumenta Runica in Ölandia*, konceptet nr 14, utskriften nr 33. — Frigelius, *Handskrifna samlingar* (se s. 8). — Ahlqvist, *Ölands Historia*, II, 2, s. 91.

Af de två runstenar, som äro kända från Säby i Segerstads socken, är den ene ännu i behåll. Den står i byn på sjelfva landsvägen vid dennes östra kant. Inskriftsidan vetter åt vester mot de vägfärande. Det är en ståtlig bautasten, hvilken, ifall byggnader icke omgäfvade den, skulle vara synlig vidt omkring i det flacka landskapet.

Stenen, som lutar något mot öster, har en höjd af icke mindre än fulla tre meter;² bredden är nedtill 1.8 m, men aftager starkt uppåt. Stenens tjocklek är 22 cm. Stenarten är grå kalksten.

Inskriftsidan är en brottyta, men den har troligen blifvit något tilljämnd före inskriftens inhuggning. Den saknar nämligen de uppstående, skarpa kanter, som bruka finnas på en kalkstens brottyta. Nedtill är ytan ganska slät, men upptill finnas ojämnheter. Betydlig skada har stenen lidit öfverst till höger, derigenom att hörnet blifvit bortsprängdt samt i den nya kanten flisor aflagats. Härigenom har ett helt ord af inskriften gått förloradt. Denna skada förefans redan år 1634, såsom man finner af teckningen hos Rhezelius. Smärre skador, som stenen lidit derigenom att flisor på några ställen utfallit ur ytan, äro yngre. De äro icke antydda hos Rhezelius eller i Bautil.³

Inskriftbandet har den form, som vi träffa på några andra öländska runstenar och som blifvit förut omtalad (ofvan s. 57). Runorna utgöras i allmänhet af breda, men jämförelsevis grunda sträck. De äro oftast rundade och alltid glatta i bottnen. Jag har läst följande på stenen (supplerade tecken sätts inom klammer):

× *HTHTTR* × *THP* × *THP* × *THP* × *HNIT* [× *ÞHT* × *NTN* × *RHT* [× *HTHT*] ×
 5 10 15 20 25 30 35
HTHT × *RHTPT* × *HTHT* × *HT* ×
 40 45 50 55

¹ Teckningen i Bautil är signerad med Hadorphs och Törnevalls initialer.

² Det är den högsta af Ölands runstenar och öfverträffar i höjd till och med Köpings Tingsflisa (B. 1078, 2.8 m). Den senare imponerar likväl mera derigenom, att den står högt på en ås, som höjer sig öfver de omgifvande fälten.

³ Några af dessa smärre skador funnos redan på Frigelijs tid, som man finner af hans teckning från omkring 1750. Den skada, som träffat orneringen på stenens midt, finnes antydd redan i Bautil.

XI

SÄBY
SEGERSTAD, ÖLAND.

18

1/20

I den härefter helt och hållet förlorade delen af skriftbandet har förmodligen stått utom skiljetecknet ordet **↑↑↑↑**. Endast af den sista runan fins nu kvar ett litet fragment. Af det derefter kommande skiljetecknet är hälften borta.

Runan 56 är **h** (i **sin**); detta tecken har vid första påseende formen **h**, men det visar sig vid närmare undersökning, att det som skulle vara fortsättningen nedåt af det främre vertikala strecket är en naturlig fördjupning i stenen.

Fonetisk transskription: *Ingjaldr auk Nefr auk Swæinn, þær létu ræisa (stæin) æftir Róðmar, faður sinn.*

Öfversättning: »Ingjald och Näf och Sven, de läto resa stenen efter Rodmar, sin fader.»

Inskriftens **suin** och **risa** har jag omskrifvit med *Swæinn* och *ræisa* i öfverensstämmelse med hvad ofvan s. 12 blifvit uttaladt.¹ **Suin** kan dock äfven hafva uttalats *Swænn* med förkortning af diftongen framför två konsonanter.

Det namn, som i inskriften skrives **nifr**, förekommer äfven i runinskrifter i Upland: L. 564 acc. **nif**, L. 565 gen. **nifs**; vidare sammansättningen **pilinifr** L. 492. Utanför Sverige träffas namnet endast som namn på mythiska personligheter. Saxo, VII boken, ed. Holder s. 255, har *Nef* och *Onef*, hvilka också träffas i isl. literaturen: *Nefr* och *Oynefr*.²

Inskriftens namn på fadern: **rupmar** är isl. *Hróðmarr* (Landnåma s. 31). Det förekommer äfven på en sten i Södermanland L. 921.

Hulterstad.

Från Hulterstad, som är socknen närmast norr om Segerstad på östra sidan af Öland, äro numer icke mindre än fem runinskrifter kända. Två runstenar, här omtalade under nr 21 och 22, hafva i senare tider blifvit upptäckta, två andra runstenar, nr 19 och 20 här nedan, hafva tidigare funnits der, men äro nu förlorade, och slutligen har i Hulterstad en runinskrift varit anbragt på en kyrkdörr, förmodligen på ett jernbeslag. Äfven sistnämnda inskrift är förlorad. Den är anförd i Liljegrens Runurkunder under nr 1946, och af den hade enligt Liljegren blifvit läst: *Anastasiu . Andre .* Detta är det enda vi kunna meddela om denna, helt visst mycket unga inskrift. Liljegren åberopar för den två källor, Peringskölds samlingar samt en samling runafskrifter, som blifvit hopbragt af amanuensen i Antiqvitetsarkivet J. Bergman († 1760). I den förres samlingar har denna

har aldrig haft något kännestreck. Rhezelius läser **Rlht** och tecknar fjerde runan stympad på samma sätt som vi tecknat den på pl. XI. Den föregående s-runan är hos Rhezelius fullständig och har formen **h**. Man skulle annars kunnat vara frestad att läsa **h** och antaga, att öfre delen funnits på det aflagade stycket. En kort (på min teckning utmärkt) fördjupning, som från det nedre vertikala streckets topp kröker sig uppåt till höger, skulle kunna tagas som en rest af runans fortsättning uppåt. Men Rhezelii läsning **h** förbjuder ett sådant antagande, isynnerhet som denna runa fins på två andra ställen i inskriften med formen **h** (nr 19 och nr 56).

¹ Jfr skriftsättet med **Suain** L. 1301 och 1302 Bägby i Gärdslösa socken.

² *Nefr* och *Oynefr* hafva i isl. sidoformerna *Nefir* och *Oynefir*. Se härom Sievers i *Verhandlungen der Sächsischen Gesellschaft der Wissenschaften*, 1894, II, s. 132.